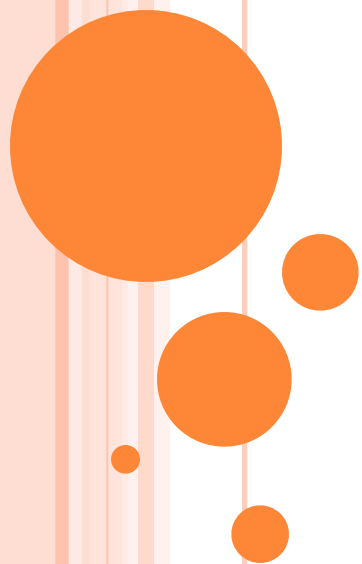

การรับช่วงสิทธิและ รับช่วงทรัพย์สิน

การรับช่วงสิทธิ

การเกิด

ด้วยอำนาจกฎหมาย

1. ลูกหนี้ขาดใช้ค่าสินไหมฯเต็มตามราคาทรัพย์สินหรือสิทธิที่เสียไปแก่เจ้าหนี้ ม.227
2. เจ้าหนี้เข้าใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิกว่าตน ม.229(1)
3. ผู้ได้ไปซึ่งอสังหาริมทรัพย์และเอาเงินราคาซื้อใช้แก่ผู้รับจำนองม.229(2)
4. ผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่นหรือเพื่อผู้อื่นมีส่วนได้เสียในการเข้าใช้หนี้นั้น ม.229(3)
5. บุคคลต้องเสี่ยงภัยเสียสิทธิในทรัพย์สินเพราะการบังคับยึดทรัพย์สินเข้าใช้หนี้ ม.230
6. ผู้ครองทรัพย์สินจะต้องเสี่ยงภัยเสียสิทธิในการครองทรัพย์สินเข้าใช้หนี้ ม.230

ผลแห่งการรับช่วงสิทธิ

รับช่วงสิทธิเต็มจำนวน

1. รับช่วงสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่
2. รับช่วงสิทธิคลุมถึงประกันแห่งหนี้ด้วย ม. 226 ว.1

รับช่วงสิทธิบางส่วน

1. รับช่วงสิทธิเท่าที่ตนใช้หนี้ไป
2. บังคับให้เสียหายแก่เจ้าหนี้ไม่ได้

ความหมายของรับช่วงสิทธิ

- คือการที่สิทธิเรียกร้องเปลี่ยนมือจากเจ้าหนี้คนเดิมไปยังเจ้าหนี้คนใหม่ โดยผลของกฎหมาย
- ทำให้เจ้าหนี้คนใหม่เข้ามามีสิทธิเรียกร้องแทนเจ้าหนี้คนเดิม

รับช่วงสิทธิ

ตัวอย่าง

- นายแดงลูกจ้างไปทำละเมิดบุคคลอื่น นายดำซึ่งเป็นนายจ้างเข้าไปชำระหนี้ให้บุคคลนั้น นายดำยอมมเข้ารับช่วงสิทธิแทนผู้ถูกทำละเมิด โดยผลของกฎหมาย มีสิทธิมาไล่เบี้ยเอา กับนายแดงลูกจ้างได้

ความหมายของรับช่วงทรัพย์สิน

- การเปลี่ยนตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้ โดยผลของกฎหมาย
- เป็นการที่ทรัพย์สินอันหนึ่งเข้าแทนที่ทรัพย์สินอีกอันหนึ่ง ในฐานะอย่างเดียวกัน
- ทำให้ทรัพย์สินที่เข้าไปแทนทดกอยู่ภายใต้การบังคับชำระหนี้แทนทรัพย์สินเดิม

รับช่วงทรัพย์

ตัวอย่าง

- นาย ก. ยืมรถกระบะของนาย ข. ไปบรรทุกผลส้มเพื่อเอาไปขาย ระหว่างทางโดนนาย ค. ขับรถบรรทุก 6 ล้อชนจนรถกระบะเสียหายทั้งคัน นาย ค. จึงนำรถกระบะมาให้ นาย ก. เป็นค่าสินไหมทดแทน รถกระบะของนาย ค. ย่อมเข้าแทนที่รถกระบะของ นาย ก. มีผลให้ ก. เรียก ร้องให้ ข. ส่งมอบรถกระบะของ ค. ให้ตนได้

ความแตกต่างระหว่างรับช่วงสิทธิและรับช่วงทรัพย์สิน

- 1. รับช่วงสิทธิเป็นเรื่องสิทธิเปลี่ยนมือหรือเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ แต่ช่วงทรัพย์สินเป็นการเปลี่ยนตัวทรัพย์สิน
- 2. รับช่วงสิทธิเป็นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้คนใหม่ ส่วนช่วงทรัพย์สินเป็นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้คนเดิม

1.กรณีที่ถูกหนี้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้

- มาตรา 227 บัญญัติว่า “เมื่อเจ้าหนี้ได้รับค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเต็มตามราคาทรัพย์สินหรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้นั้นแล้ว ท่านว่าลูกหนี้ย่อมเข้าสู่ฐานะเป็นผู้รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้อันเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิทธินั้น ๆ ด้วยอำนาจกฎหมาย”

หลักเกณฑ์ตามมาตรา 227

- 1. ผู้ที่จะรับช่วงสิทธิตามมาตรา 227 นี้ได้ เฉพาะ“ลูกหนี้”
- 2. ต้องมีหนี้ที่มีลูกหนี้จะต้องชำระก่อน
- 3. ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ มีการชำระหนี้ ให้กันส่งผล ให้มีการเข้ารับช่วงสิทธิกัน

1.กรณีที่ถูกหนี้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้ (ม.227)

1. ผู้ที่จะรับช่วงสิทธิตามมาตรานี้มีได้เฉพาะ “ลูกหนี้”
ผู้ชำระหนี้ ให้แก่เจ้าหนี้เท่านั้น
 - เป็นกรณีที่ผู้ก่อ ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่เป็นเจ้าหนี้ มีผลให้บุคคลอีกคนหนึ่งซึ่งมิใช่ลูกหนี้ โดยแท้จริงตก เป็น “ลูกหนี้” ต้องชำระค่าเสียหายนั้น ให้แก่เจ้าหนี้
 - เมื่อ “ลูกหนี้” ชำระให้เจ้าหนี้ไป มีผลให้ “ลูกหนี้” อยู่ในฐานะที่จะฟ้องร้องผู้ทำให้เกิดความเสียหายหรือ ลูกหนี้ที่แท้จริงได้อย่างเจ้าหนี้

ตัวอย่าง

- ในสัญญาประกันภัย เมื่อมีผู้มาทำละเมิดต่อทรัพย์สินที่เอาประกันภัย เจ้าของทรัพย์สินยอมอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ที่จะฟ้องร้องผู้ทำละเมิดต่อทรัพย์สินของตน และเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยซึ่งอยู่ในฐานะ “ลูกหนี้” ตามสัญญาประกันภัย ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ตนได้
- เมื่อผู้รับประกันภัยใช้ค่าสินไหมทดแทนให้เจ้าของทรัพย์สินแล้ว ยอมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินมา โละเบียดผู้ทำละเมิดต่อไปได้

2. ต้องมีหนี้ที่มีลูกหนี้จะต้องชำระก่อน

- ถ้าตามกฎหมายไม่ถือว่าหนี้ แม้อีกหนี้ไปชำระเข้า ก็ไม่เกิดผล ให้มีการรับช่วงสิทธิกันแต่อย่างใด
- ตัวอย่าง ก. ยืมรถยนต์ของ ข.ไปใช้อย่างระมัดระวัง นาย ค.ขับรถมาชนรถนาย ข.เสียหาย ก.ได้ซ่อมแซมรถให้ ข.เรียบร้อย นาย ก.จะมาเรียกค่าเสียหายจาก ค.ไม่ได้ เพราะนาย ก.ไม่ต้องรับผิดชอบจากการที่รถยนต์ถูกชนเสียหาย ก.ไม่มีหนี้ จะต้องชำระให้ ข. ก.ซ่อมแซมรถให้ ก็ไม่สามารถรับช่วงสิทธิมาฟ้องนาย ค.ได้

3.ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ มีการชำระหนี้ ให้กันส่งผลให้มีการเข้ารับช่วงสิทธิกัน

- หนี้ในที่นี้ อาจเป็นหนี้ตามสัญญาประกันภัย
- หรือหนี้ตามสัญญาอื่น เช่น ละเมิด
- ตัวอย่าง นายหนึ่งรับจ้างขนส่งลำไย โดนรถของนายสองชน เป็นเหตุให้โดนคนร้ายลักลำไยไป นายหนึ่งชดใช้ค้ำลำไยให้แก่ผู้ว่าจ้างไปแล้ว ย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของผู้ว่าจ้างมาฟ้องนายสองให้ใช้ค้ำลำไยได้

ข้อสังเกต

- เหตุที่กฎหมายให้ลูกหนี้รับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ไปก็เพราะลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว จึงไม่ชอบที่จะให้เจ้าหนี้ไปเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้อื่นซ้ำอีก

2.กรณีที่มีการชำระหนี้แทนลูกหนี้

มาตรา 229 การรับช่วงสิทธิย่อมมีขึ้นด้วยอำนาจกฎหมาย และ ย่อมสำเร็จเป็นประโยชน์แก่บุคคลดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (1) บุคคล ซึ่งเป็นเจ้าหนี้อยู่เอง และมา ใช้หนี้ ให้แก่เจ้าหนี้อีกคนหนึ่งผู้มีสิทธิจะได้รับ ใช้หนี้ก่อนตน เพราะเขามีบุริมสิทธิ หรือมี สิทธิจำนำ จำนอง
- (2) บุคคลผู้ได้ไปซึ่งอสังหาริมทรัพย์ใด และเอาเงินราคาค่าซื้อ ใช้ให้แก่ผู้รับจำนองทรัพย์นั้นเสร็จไป
- (3) บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่น หรือเพื่อผู้อื่น ในอันจะต้อง ใช้หนี้ มีส่วนได้เสียด้วยในการ ใช้หนี้ นั้น และเข้า ใช้หนี้ นั้น

กรณีตาม อนุมาตรา (1)

- ลูกหนี้เป็นหนี้บุคคลอื่นหลายคน โดยเจ้าหนี้ของลูกหนี้แต่ละคนมีสิทธิไม่เท่ากัน
- มีเจ้าหนี้ของลูกหนี้บางคนเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิ (มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ธรรมดา) หรือเป็นเจ้าหนี้จำนอง หรือเจ้าหนี้จำนำ
- ไม่รวมผู้ที่ใช้สิทธิยึดหน่วง
- เจ้าหนี้ธรรมดานั้นมาเข้าใช้หนี้ให้เจ้าหนี้มีสิทธิพิเศษ (บุริมสิทธิ จำนอง จำนำ) เพื่อรับช่วงสิทธิเจ้าหนี้นั้น

ตัวอย่าง

- นายหนึ่งกู้ยืมเงินจากนายสอง 500,000 บาท ขณะเดียวกันนายหนึ่งได้กู้ยืมเงินจากธนาคารกรุงธน จำกัด 100,000 บาท โดยเอาที่ดินจำนวนประกันเงินกู้ไว้ ธนาคารจึงเป็นเจ้าของมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนนายสอง
- นายหนึ่งจึงเข้าชำระหนี้ให้ธนาคารกรุงธน โดยรับช่วงสิทธิจากธนาคารเหนือที่ดินนั้นต่อได้

กรณีตาม อนุมาตรา (2)

- 1. ต้องเป็นผู้ซื้อสังหาริมทรัพย์ที่ติดจำนอง
- 2. เอาเงินราคาอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องจ่ายให้ผู้ขาย ไปจ่ายให้ผู้รับจำนองแทนผู้ขาย

ผลคือ

- ผู้นั้นได้รับช่วงสิทธิจำนองจากผู้รับจำนอง
- ทรัพย์นั้นหลุดจากการจำนอง

กรณีตาม อนุมาตรา (3)

มาตรานี้แบ่งเป็น 2 กรณี

- 1. บุคคลผู้มีความผูกพันที่จะต้องชำระหนี้ ร่วมกับผู้อื่น
- 2. บุคคลผู้มีความผูกพันเพื่อผู้อื่น ในอันจะต้องใช้หนี้

1. บุคคลผู้มีความผูกพันที่จะต้องชำระหนี้ร่วมกับผู้อื่น

- เช่น ลูกหนี้ร่วม ตามมาตรา 297, 301
- นายจ้างผู้ต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกจ้าง ตามมาตรา 425
- ผู้ค้ำประกันหลายคนต้องรับผิดชอบกันอย่างลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ไปไล่เบี้ยผู้ค้ำประกันอีกคนหนึ่งได้

2. บุคคลผู้มีความผูกพันเพื่อผู้อื่น ในอันจะต้องใช้หนี้

- เช่น ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ผู้รับประกันภัย
- ผู้รับประกันภัยเข้าใช้หนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ย่อมเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ เพื่อไปไล่เบี้ยผู้กระทำละเมิดได้

ข้อสังเกต

- แต่การรับประกันชีวิต ไม่มีกฎหมายรองรับให้มีการรับช่วงสิทธิได้

ข้อสังเกตตามมาตรา 229 (3)

- การรับช่วงสิทธิตาม (3) นี้ มีการรับช่วงสิทธิเฉพาะบางส่วน หรือเต็มจำนวนก็ได้
- เช่น ลูกหนี้ร่วมมีส่วนที่ตนต้องชำระหนี้ในส่วนของตนด้วย จึงไปไล่เบี้ยลูกหนี้คนอื่นได้เฉพาะส่วนที่ตนต้องชำระหนี้
- เช่น นายดำเป็นลูกหนี้ร่วมกับนายแดง ในหนี้จำนวน 2000 บาท เมื่อนายดำเข้าใช้หนี้ทั้งหมดไป จึงเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้และไปไล่เบี้ยนายแดงได้เฉพาะที่ตนต้องรับผิดชอบคือ 1000 บาท

ข้อสังเกตตามมาตรา 229 (3)

ผู้ชำระหนี้ต้องมีส่วนได้เสียในการใช้หนี้

- ถ้าไม่มีส่วนได้เสีย จะไม่สามารถรับช่วงสิทธิได้
- เช่น ผู้ค้าประกันภัยไปชำระหนี้ โดยที่สัญญาค้าประกันคลุมไม่ถึง
- ค่าฤชาธรรมเนียมที่นายจ้างจ่ายให้ผู้เสียหาย ไม่ใช่ค่าเสียหายโดยตรงจากการละเมิด นายจ้างไล่เบี้ยไม่ได้

3.กรณีที่ผู้จะเสียสิทธิในทรัพย์สินเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ (มาตรา 230 วรรค 1)

- 1.เจ้าหนี้เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งได้บังคับยึดทรัพย์สินของลูกหนี้มาชำระหนี้แล้ว
- 2.บุคคลภายนอกมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ถูกยึดและเข้าใช้หนี้เพื่อเป็นการไถ่ถอนทรัพย์สิน
- 3.บุคคลภายนอกต้องมีสิทธิในทรัพย์สินนั้น เช่น สิทธิเก็บกิน สิทธิอาศัย สิทธิครอบครอง สิทธิยืมหน่วง หรือสิทธิตามสัญญา เช่น สิทธิตามสัญญาจะซื้อจะขาย คำมั่นจะให้ สิทธิตามสัญญาเช่า

มาตรา 230 วรรค 2

- “ใช้หนี้จนที่พอใจแก่เจ้าหนี้” หมายถึง ใช้หนี้ตรงตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้
- “ห้ามมิให้บังคับให้เป็นທີ່เสื่อมเสียแก่เจ้าหนี้” หมายถึง ถ้าบุคคลภายนอกชำระหนี้ให้เจ้าหนี้เพียงบางส่วน หากลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอชำระหนี้ ต้องให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ในส่วนของเจ้าหนี้ก่อนผู้รับช่วงสิทธิ

ช่วงทรัพย์ ตามมาตรา 228

- มาตรา 228 วรรค 1
- ลูกหนี้จะต้องส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่ง แต่การชำระหนี้ก็กลายเป็นพันธวิสัย
- ลูกหนี้ได้ของแทนมา หรือได้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับตัวทรัพย์ ลูกหนี้ต้องมอบให้เจ้าหนี้

มาตรา 228 วรรค 2

- เจ้าหนี้ต้องเลือก ใช้สิทธิตามมาตรา 228 ว.1 ก่อน
- แล้วเอาทรัพย์สิน หรือค่าสินไหมทดแทนที่ลูกหนี้ได้รับ ไว้มาหักออกจากค่าสินไหมทดแทนที่แยกจากลูกหนี้
- เช่น รถของนาย ก เจ้าหนี้มีราคา 800000 บาท นาย ข. ลูกหนี้ยืมไปใช้แล้ว โดนนาย ค.ชนเสียหายทั้งคัน นาย ค เอรารถราคา 500000 บาทมาให้ นาย ข. ซึ่ง ก ได้รับไว้แล้ว นาย ก. คงเรียกค่าสินไหมทดแทน จากนาย ข.ได้เพียง 300000 บาท

ช่วงทรัพย์ตามมาตรา 231

- ทรัพย์ที่เอาประกันภัยตกอยู่ภายใต้การจำหน่าย จำนอง หรือบริมสิทธิ ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ ก่อนเจ้าหนี้อื่น
- ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยจะไปแทนที่ ทรัพย์ในฐานะเดิม คือตกเป็นประกันหนี้ภายใต้ การจำหน่าย จำนอง หรือบริมสิทธิ
- ผลคือ เจ้าหนี้จำหน่าย เจ้าหนี้จำนอง หรือเจ้าหนี้ บริมสิทธิมีสิทธิเรียก ให้ผู้รับประกันภัยจ่ายค่า สินไหมทดแทนแก่ ตนได้

